



AZƏRBAYCAN
BƏSTƏKARLARININ
ƏSƏRLƏRİ

*piano
üçün*

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi
Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti Dövlət Muzeyi

Министерство Культуры Азербайджанской Республики
Государственный Музей Музыкальной Культуры Азербайджана

3-018
A-43
BMA
QİTAXANASI

11434

AZƏRBAYCAN BƏSTƏKARLARININ ƏSƏRLƏRİ

piano üçün

Yoxdur
BMA
QİTAXANASI

ПРОИЗВЕДЕНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ КОМПОЗИТОРОВ

для фортепиано

BAKI - 2005
BAKU - 2005

BMA
INV. № 019534
KITAXANASI

TƏRTİBÇİ-REDAKTOR

ALLA BAYRAMOVA

СОСТАВИТЕЛЬ-РЕДАКТОР

АЛЛА БАЙРАМОВА

© Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti
Dövlət Muzeyi

© Государственный Музей
Музыкальной Культуры Азербайджана



Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti Dövlət muzeyində saxlanılan not əlyazmaları ilə iş zamanı Azərbaycan bəstəkarlarının bir sıra əsərləri aşkar edilmişdir. Bu əsərlər heç vaxt nəşr və ifa olunmamış və ya onların tamaşaçı qarşısında ifası bir neçə onillik bundan əvvəl olmuş, sonralar səsləndirilməmişdir. Yazılma tarixindən keçən yarım əsrlik müddətdən sonra ilk dəfə səsləndirilmiş Niyazinin (1912-1984) fortepiano üçün pyesləri ilk muzey tapıntıları olmuşdur. 2005-ci ildə həmin pyeslər Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin maliyyə dəstəyi ilə muzey tərəfindən nəşr olunmuşdur.

Mədəniyyət Nazirliyinin köməyi ilə həmçinin işıq üzü görmüş hazırkı məcmuə müəllif not əlyazmalarının geniş yayılması, Azərbaycan musiqi sənətinin təbliği istiqamətində muzey fəaliyyətinin davamıdır. Məcmuəyə 1930-cu illərin ortalarından 1960-cı illərin ortalarınadək olan dövrə aid 5 Azərbaycan musiqiçilərinin əsərləri daxil edilmişdir.

Cövdət Hacıyevin (1917-2002) 1934-cü ildə tələbə olarkən yazdığı 4 prelüdlə başlayan məcmuə müəllifin 24 prelüd silsiləsinin 1, 4, 22 və 24 saylarına uyğun gəlir. Onlardan bəziləri o dövrdə konsert səhnəsində ifa olunmuşlar. 70 ildən sonra bu prelüdlər AMMDM-də demək olar ki, bütün muzey tapıntılarının ilk ifaçısı olan Ülviyyə Hacıbəyova tərəfindən yenidən ifa olunmuşdur.

Soltan Hacıbəyovun (1919-1974) prelüdü də tələbəlik illərində yazılmışdır. Məcmuədə təqdim olunmuş Qara Qarayevin (1918-1982) əsərləri isə müəllifin tələbəlik illərindən Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin korifeyi olanadək olan 25 illik dövrü əhatə edir. 1940-cı ildə yazılmış bir hissəli sonatına Qarayev əsərlərinin siyahısında əlyazma kimi qeyd olunur. Həmçinin 1964-cü ildə M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının tamaşası olan «Antoni və Kleopatra» faciəsi üçün yazılmış musiqi xatırlanır. Bu musiqidən muzeydə saxlanılan müəllif klavirinin fraqmenti olan «Məhəbbət mövzusu» məcmuəyə daxil edilmişdir. Q.Qarayevin digər 3 əsərinə gəldikdə isə onlar haqqında musiqişünaslıq ədəbiyyatında heç bir məlumat yoxdur. Q.Qarayevin oğlu Fərəc Qarayevin qeyd etdiyinə görə muzeydə saxlanılan «Andante, sempre rubato» tempində yazılan adsız pyes Qarayevlər ailəsində «Eskiz» kimi məlum idi. Bu pyes muzeydə saxlanılan 2 caz konsertinin tamamlanmamış əlyazmaları ilə bərabər Qara Qarayevin 1960-cı illərdə caza marağını sübut edir. Digər əsər bizim tərəfimizdən şərti olaraq «Yürüş» («Шествие») adlandırılmışdır. «Gənclik marşı» (1956) müəllif əlyazmasına uyğun olaraq 3 not stanında verilmişdir.

Məcmuə Azərbaycan musiqiçilərinin sonrakı nəsəl nümayəndələrinin 2 əsəri ilə bitir. Gənc Polad Bülbüloğlu (1945) «Skertso»-nu Qara Qarayevin bəstəkarlıq sinfinin I kurs tələbəsi olarkən yazmışdır. Həmin illərdə bu əsərin əlyazması müəllif tərəfindən pianoçu Arzu Ələsgərova ifa üçün təqdim olunmuşdur. Uzun illər Ələsgərovların evində saxlanılan bu əsər Arzunun atası bəstəkar Süleyman Ələsgərovun arxiv materialları ilə birgə muzeyə verilmişdir.

Məcmuəyə daxil olan sonuncu əsərin müəllifi pianoçu Fərhad Bədəlbəylidir (1947). O, bu əsəri 18 yaşında yazmışdır. Niyaziyə həsr edilmiş bu əsərin əlyazması Maestronun mənzil muzeyi yaradılarkən muzey əməkdaşları tərəfindən aşkar edilmişdir.

İlk dəfə nəşr olunan əsərlər məşhur musiqiçilərin portretlərinə yeni cizgilər daxil edir, Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin təşəkkülü və sürətli inkişafına əlavə nur səpir. Polad Bülbüloğlunun xatirələrinə görə Qara Qarayev dərs ərzində əsəri və ya onun hissəsini yazıb sona yetirə bilməyən tələbələr üçün «Qələmə alınmayan musiqi – mövcud deyildir» deyirdi. Deməli, əksinə qələmə alınmış musiqi; özü də tanınmış musiqiçilər tərəfindən qələmə alınmış musiqi səsləndirilməlidir. Nəşrin məqsədi məhz budur.

*Alla Bayramova,
Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti
Dövlət Muzeyinin direktoru,
sənətsünaslıq namizədi*

Работа с нотными рукописями, хранящимися в Государственном Музее Музыкальной Культуры Азербайджана, привела к выявлению ряда произведений азербайджанских композиторов, которые никогда не издавались и не исполнялись, либо их исполнение на публике состоялось несколько десятилетий назад и не возобновлялось в дальнейшем. Первыми музейными находками, прозвучавшими впервые спустя более чем полвека со времени их написания, стали фортепианные пьесы Ниязи (1912-1984). В 2005г. они были изданы музеем при финансовой поддержке Министерства культуры Азербайджанской Республики.

Данный сборник, увидевший свет также благодаря помощи Министерства культуры, продолжает музейную деятельность по пропаганде музыкального искусства Азербайджана через популяризацию авторских нотных рукописей. В него вошли произведения 5-ти азербайджанских музыкантов середины 1930-х - середины 1960-х гг. Открывающие сборник 4 прелюдии Джемдета Гаджиева (1917-2002), соответствуют 1, 4, 22 и 24 номерам из цикла 24 прелюдий, написанных им в 1934г. в бытность его студентом. Тогда же некоторые из них исполнялись на концертной эстраде. Вновь они прозвучали спустя 70 лет в Государственном музее Музыкальной Культуры Азербайджана в исполнении Ульвии Гаджибековой, по сложившейся традиции первой исполнительницы почти всех музейных находок.

Прелюд Султана Гаджибекова (1919-1974) также является студенческой пробой пера будущего именитого композитора. Представленные же в сборнике произведения Кара Караева (1918-1982) охватывают четвертьвековой период творческого пути автора от студента до признанного и титулованного корифея азербайджанской композиторской школы. Одночастная сонатина 1940г. упоминается в списках произведений Караева как рукопись. Также упоминается музыка к трагедии «Антоний и Клеопатра», написанная к спектаклю Азербайджанского Государственного Драматического Театра им. М.Азизбекова в 1964 г. Из нее приводим Тему любви по хранящемуся в музее фрагменту авторского клавира. Что же касается других 3-х произведений К.Караева, то сведений о них музыковедческая литература не содержит. Сын К.Караева, композитор Фарадж Караев подсказал, что хранящаяся в музее пьеса без названия с темпом «Andante, sempre rubato» в семье Караевых была известна как «Эскиз». Эта пьеса, наряду с также хранимыми музеем неоконченными рукописями 2-х джазовых концертов, свидетельствуют об интересе Кара Караева к джазу в 60-х гг. Другая пьеса – «Шествие» - озаглавлена нами условно. «Молодежный марш» (1956) дается в соответствии с авторской рукописью – на 3х нотных станах.

Завершают сборник 2 произведения следующего поколения азербайджанских музыкантов. Юный Полад Бюльбюльоглы (р.1945) написал «Скерцо», будучи студентом-первокурсником по классу композиции К.Караева. Рукопись этого произведения тогда же была передана им пианисту Арзу Алескерову для исполнения. Долгие годы хранившаяся в доме Алескеровых она попала в музей вместе с материалами архива отца Арзу, композитора Сулеймана Алескерова.

Авторство заключающего сборник произведения принадлежит пианисту Фархаду Бадалбейли (р.1947). Он написал его в 18-летнем возрасте и посвятил Ниязи, в архиве которого рукопись и была обнаружена музейными работниками, когда в квартире Ниязи создавался музей.

Впервые публикуемые произведения вносят новые штрихи к портретам известных музыкантов, проливают дополнительный свет на становление и стремительное развитие композиторской школы Азербайджана. Если «музыка, которая не записана, не существует», как, по воспоминаниям Полада Бюльбюльоглы, говорил Караев студентам, не успевшим к уроку до конца записать сочинение или заданную его часть, значит, музыка записанная – и к тому же признанными музыкантами, - напротив, должна звучать. В этом цель издания.

*Алла Байрамова,
директор Государственного Музея
Музыкальной Культуры Азербайджана,
кандидат искусствоведения*

Skertso

1964

Скерцо

1964

Polad Vülbüloğlu

Полад Бюльбюльоглы

Allegro scherzando

The musical score is written for piano and consists of five systems. Each system contains a piano (right hand) and bass (left hand) staff. The key signature is one flat (B-flat major), and the time signature is 2/4. The tempo is marked "Allegro scherzando".

- System 1:** The piano part begins with a series of eighth notes, marked *p*. The bass part provides a simple accompaniment. Dynamics include *p* and *mf*.
- System 2:** The piano part features a more complex melodic line with slurs and accents, marked *sf*. The bass part continues with rhythmic accompaniment.
- System 3:** The piano part has a melodic line with slurs, marked *p* and *f*. The bass part consists of chords and eighth notes.
- System 4:** The piano part has a melodic line with slurs and accents, marked *sf*. The bass part continues with rhythmic accompaniment.
- System 5:** The piano part has a melodic line with slurs and accents, marked *sf*. The bass part continues with rhythmic accompaniment.

First system of musical notation. The treble clef staff begins with a dynamic marking of *ff* and contains a melodic line with notes marked with *b#* and *#*. The bass clef staff starts with a whole note chord and then continues with a rhythmic accompaniment. A dynamic marking of *p* is present in the second measure of the treble staff.

Second system of musical notation. The treble clef staff begins with a dynamic marking of *sf* and contains a melodic line with notes marked with *#*. The bass clef staff continues with a rhythmic accompaniment.

Third system of musical notation. The treble clef staff continues with a melodic line, featuring notes marked with *#*. The bass clef staff continues with a rhythmic accompaniment.

Fourth system of musical notation. The bass clef staff begins with a dynamic marking of *sf* and contains a melodic line with notes marked with *#*. The treble clef staff continues with a rhythmic accompaniment.

Fifth system of musical notation. The treble clef staff begins with a dynamic marking of *f* and contains a melodic line with notes marked with *#*. The bass clef staff continues with a rhythmic accompaniment.

First system of musical notation. The upper staff (treble clef) features a melodic line with a slur over the first two measures and a fermata over the second measure. The lower staff (bass clef) provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines.

Second system of musical notation. The upper staff has a series of chords. The lower staff has a rhythmic accompaniment. Dynamics include *ff* (fortissimo) and *f* (forte).

Third system of musical notation. Similar to the second system, it features chords in the upper staff and accompaniment in the lower staff. Dynamics include *ff* and *f*.

Fourth system of musical notation. The upper staff has a melodic line with slurs and a fermata. The lower staff has a rhythmic accompaniment. Dynamics include *p* (piano) and *f*.

Fifth system of musical notation. The upper staff has a melodic line with slurs and a fermata. The lower staff has a rhythmic accompaniment.

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef and contains a series of chords and melodic fragments, with a sharp sign (♯) above the final measure. The lower staff is in bass clef and features a bass line with some rests and chordal accompaniment.

The second system of musical notation consists of two staves. The upper staff has a sharp sign (♯) above the first measure and contains melodic lines. The lower staff includes dynamic markings *ff* and *p*. The system concludes with a double bar line and a repeat sign.

The third system of musical notation consists of two staves. The upper staff features a melodic line with a dynamic marking *f*. The lower staff provides a steady accompaniment of chords.

The fourth system of musical notation consists of two staves. The upper staff contains a melodic line with a dynamic marking *ff*. The lower staff has a bass line with a sharp sign (♯) above the first measure and chordal accompaniment.

The fifth system of musical notation consists of two staves. The upper staff features a melodic line with a dynamic marking *f*. The lower staff has a bass line with a sharp sign (♯) above the first measure and chordal accompaniment.

First system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with eighth notes and slurs. The bass clef staff contains a bass line with quarter notes and rests. A dynamic marking of *f* is present. An 8va marking is above the final note of the treble staff.

Second system of musical notation. The treble clef staff continues the melodic line. The bass clef staff features a dense texture of chords. Dynamic markings *f* and *p* are present. An 8va marking is above the first note of the treble staff.

Third system of musical notation. The treble clef staff has a melodic line with slurs. The bass clef staff has a bass line with chords and rests. A dynamic marking of *f* is present.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff has a melodic line with slurs. The bass clef staff has a bass line with chords and rests. A dynamic marking of *f* is present.

Fifth system of musical notation. The treble clef staff has a melodic line with slurs. The bass clef staff has a bass line with chords and rests. A dynamic marking of *p* is present.

First system of musical notation. The left hand (bass clef) begins with a whole rest, followed by a half note chord (F2, C3) and a whole note chord (F2, C3). The right hand (treble clef) starts with a whole rest, then plays a series of eighth notes: D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. A dynamic marking *p* is placed above the first measure of the right hand.

Second system of musical notation. The left hand plays eighth notes: D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3. The right hand plays eighth notes: D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. Dynamic markings *f* and *sf* are present.

Third system of musical notation. The left hand plays eighth notes: D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3. The right hand plays eighth notes: D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. Dynamic markings *f* and *sf* are present.

Fourth system of musical notation. The left hand plays eighth notes: D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3. The right hand plays eighth notes: D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. Dynamic markings *ff* and *p* are present.

Fifth system of musical notation. The left hand plays eighth notes: D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3. The right hand plays eighth notes: D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. Dynamic markings *sf* and *p* are present.

First system of musical notation, consisting of a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The key signature has one flat (B-flat). The music features a melodic line in the treble with slurs and a bass line with eighth notes and rests.

Second system of musical notation. The treble staff has a melodic line with a slur and a dynamic marking of *sf* (sforzando) in the third measure. The bass staff continues with eighth notes and rests.

Third system of musical notation. The treble staff has a melodic line with a slur and a dynamic marking of *f* (forte) in the third measure. The bass staff has a more active line with eighth notes and chords.

Fourth system of musical notation. The treble staff has a melodic line with a slur. The bass staff has a line of eighth notes and chords.

Fifth system of musical notation. The treble staff has a melodic line with a slur. The bass staff has a line of eighth notes and chords.

First system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with a dynamic marking of *ff* (fortissimo) in the second measure. The bass clef staff contains a bass line with a dynamic marking of *f* (forte) in the first measure. The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 3/4.

Second system of musical notation. The treble clef staff features a melodic line with a dynamic marking of *ff* (fortissimo) in the second measure. The bass clef staff has a dynamic marking of *f* (forte) in the first measure. The key signature has one flat and the time signature is 3/4.

Third system of musical notation. The treble clef staff has a dynamic marking of *p* (piano) in the second measure. The bass clef staff has a dynamic marking of *f* (forte) in the first measure. The key signature has one flat and the time signature is 3/4.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff has a dynamic marking of *p* (piano) in the second measure. The bass clef staff has a dynamic marking of *f* (forte) in the first measure. The key signature has one flat and the time signature is 3/4.

Fifth system of musical notation. The treble clef staff has a dynamic marking of *f* (forte) in the second measure. The bass clef staff has a dynamic marking of *f* (forte) in the first measure. The key signature has one flat and the time signature is 3/4. A first ending bracket is present in the treble staff, labeled "8va" above it.